

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม“แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ” ในงานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ความเหมือนกันของกฎแห่งกรรมกับกฎแห่งการดึงดูด” โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ ๓ ส่วน ได้แก่

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ในงานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ความเหมือนกันของกฎแห่งกรรมกับกฎแห่งการดึงดูด”

ส่วนที่ ๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ประวัติส่วนตัว และประวัติการทำงานอย่างย่อของผู้ถูกสัมภาษณ์

๑.๑ ประวัติส่วนตัว :

๑) ชื่อ.....นามสกุล.....

๒) เพศ.....อายุ.....

๑.๒ ประวัติการทำงาน

๑) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....

อายุการทำงาน.....ปี.....เดือน

๒) ตำแหน่งอื่นๆ (เช่น เป็นกรรมการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่ภาคภูมิใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานพระพุทธศาสนา)

๒.๑)

๒.๒)

๒.๓)

๒.๔)

๒.๕)

ส่วนที่ ๒. คำถามพื้นฐานเกี่ยวกับแรงดึงดูดที่สัมพันธ์กับกฎแห่งกรรม และกฎแห่งการดึงดูด

๒.๑ ท่านมีความคิดเห็นว่ากฎแห่งกรรมเป็นกฎเดียวกันกับกฎแห่งการดึงดูด หรือไม่ อย่างไร และในขณะเดียวกัน กฎแห่งการดึงดูดเป็นกฎเดียวกันกับกฎแห่งกรรม หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๓. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านต่อความเหมือนกันระหว่างกฎแห่งกรรมและกฎแห่งแรงดึงดูด ดังนี้

๓.๑ ถ้าจะกล่าวว่ากฎแห่งการดึงดูดเป็นส่วนหนึ่งในนิยาม ๕ ได้แก่ อุดุนิยาม พิชนิยาม จิตนิยาม กรรมนิยาม ธรรมนิยาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่และ มีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๒ ในทัศนะของท่าน กฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๓ ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณหาความหมายของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๔ ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณหาหลักการปฏิบัติของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๕ ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณหาเป้าหมายของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๖ ท่านมีความคิดเห็นว่าผลหรือวิบากที่ได้รับของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๗ ท่านคิดว่า สิ่งใดเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคกับความสำเร็จต่อเป้าหมายของกฎแห่งกรรม และกฎแห่งแรงดึงดูด (เช่น ความเชื่อ ความศรัทธา ความมุ่งมั่น บุญเก่าที่สั่งสมมา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณในความกรุณา
 น.ท.หญิง มัลลิกา ชมสุวรรณ
 (ผู้วิจัย)

คำให้สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่ ประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานอย่างย่อของผู้ให้สัมภาษณ์

๑.๑ ประวัติส่วนตัว:

- ๑) ชื่อ สมิทธิพล นามสกุล เนตรนิมิตร
- ๒) เพศ ชาย อายุ ๕๘ ปี

๑.๒ ประวัติการทำงาน

๑) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ คณะพุทธศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อายุการทำงาน ๑๓ ปี ๒ เดือน

๒) ตำแหน่งอื่นๆ (เช่น เป็นกรรมการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่ภาคภูมิใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานพระพุทธศาสนา)

ส่วนที่ ๒ คำถามพื้นฐานเกี่ยวกับแรงดึงดูดที่สัมพันธ์กับกฎแห่งกรรมและกฎแห่งการดึงดูด

๒.๑ กฎแห่งกรรมมีความหมายอย่างไรในทัศนะของท่าน

รศ.ดร.สมิทธิพล : กฎแห่งกรรมเป็นกฎธรรมชาติที่สะท้อน cause & effect ว่า การกระทำเป็นสาเหตุแห่งผลของการกระทำ และบางกรณีส่งผลทันที บางกรณียังไม่ทันส่งผลทันทีเมื่อยังไม่มีเหตุปัจจัยที่เหมาะสม มองกฎแห่งกรรมอย่างให้เป็นบทเรียน มุ่งใช้พัฒนาความดีในตน ไม่มุ่งหวังการดลบันดาลจากสิ่งเหนือธรรมชาติ

๒.๒ กฎแห่งการดึงดูดมีความหมายอย่างไรในทัศนะของท่าน

รศ.ดร.สมิทธิพล : กฎแห่งการดึงดูดเป็นกฎธรรมชาติที่มีกำลังเหนี่ยวนำเข้าหากันของสิ่งเหนี่ยวนำที่มีสภาพเหมือนกัน หรือเป็นไปในทางเดียวกัน หรือมีสมรรถนะที่เอื้อต่อกัน เช่น แม่เหล็กเหนี่ยวนำแม่เหล็ก หรือคลื่นความถี่วิทยุที่ตรงกันก็จูน (june) กันติด ความจริง การบัญญัติใช้คำว่า “ดึงดูด” กับกฎนี้ ดูจะยังไม่ครอบคลุมนัก ที่จริงน่าจะใช้คำว่า “กฎแห่งการเหนี่ยวนำ” จะชัดและใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่า

ส่วนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านต่อความเหมือนกันระหว่างกฎแห่งกรรมและกฎแห่งแรงดึงดูด ดังนี้

๓.๑ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าจะกล่าวว่ากฎแห่งการดึงดูดเป็นส่วนหนึ่งในนิยาม ๕ ได้แก่ อุดินิยาม พินิยาม จิตินิยาม กรรมนิยาม ธรรมนิยาม

รศ.ดร.สมิทธิพล : เห็นด้วย ที่ว่า กฎแห่งการดึงดูดเป็นส่วนหนึ่งของนิยาม ๕ เพราะนิยาม ๕ นั้นอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุปัจจัย และเป็นผลซึ่งกันและกันของความเป็นไปของสิ่งทั้งหลาย ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ถ้าพิจารณาในแง่อุดินิยาม ฤดูกาลกับสิ่งแวดล้อม เช่น การปล่อยก๊าซที่เป็นมลภาวะไปในอากาศมากๆ ทำให้ชั้นบรรยากาศผิดปกติ เหนี่ยวนำให้ฤดูกาลแปรปรวน เช่น ร้อนจัด หนาวจัด และฝนตกรุนแรง เหนี่ยวนำต่อไปถึงสภาพแวดล้อมถูกกระทบ เหนี่ยวนำให้เกิดความเดือดร้อนในชีวิตความเป็นอยู่ หรือพิจารณาในแง่จิตินิยาม จิตที่คิดลบตลอดก็เหนี่ยวนำให้จิตมัวหมอง มีดมน

๓.๒ ท่านมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติที่นำมาใช้กับมนุษย์ของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนาและกฎแห่งการดึงดูด อย่างไร

รศ.ดร.สมิทธิพล : กฎแห่งการดึงดูด เป็นการเหนี่ยวนำสิ่งที่มีสมรรถนะที่เอื้อต่อกัน กฎแห่งกรรมเป็นกฎแห่งการกระทำที่เป็นเหตุปัจจัยให้เกิดผลต่อผู้กระทำ กฎแห่งการดึงดูดไม่ได้ครอบคลุมถึงเจตนา คือไม่ได้ระบุเกี่ยวกับเจตนา แต่กฎแห่งกรรมมีเจตนาเป็นตัวชี้วัด ว่าสิ่งที่กระทำนั้นจะเป็นวิบาก(ผล)อย่างไรหรือไม่

๓.๓ ท่านมีความคิดเห็นว่าการกระทำของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

รศ.ดร.สมิทธิพล : เห็นว่าต่างกัน กฎแห่งกรรมมีฐานที่ใกล้เคียงกับกฎแห่งการดึงดูด แต่ครอบคลุมกว่า เพราะเป็นผลทั้งกับนามและรูป กฎแห่งการดึงดูดได้รับการพิสูจน์เป็นทฤษฎีในขอบเขตทางกายภาพเท่านั้น ยังไม่สามารถพิสูจน์ทางจิตภาพได้

๓.๔ ท่านมีความคิดเห็นว่าการกระทำที่รับของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

รศ.ดร.สมิทธิพล : ผลหรือวิบากที่เกิดขึ้นจะต้องสัมพันธ์กับเหตุ และต้องอาศัยปัจจัยประกอบอื่นๆที่จะทำให้ปรากฏเป็นผล (สมมุติว่า) ถ้าคนโง่งยังรำรวยได้ ไม่ใช่เพราะโง่งเป็นเหตุ รวยเป็นผล แต่เป็นเพราะปัจจัยประกอบเหตุเดิมยังส่งผลอยู่ เมื่อใดที่มีปัจจัยประกอบเหตุในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่อำนวยต่อการส่งผล เมื่อนั้นเขาก็จะได้รับผลของกรรม กฎแห่งกรรมมีความซับซ้อน ละเอียดย่อยมากกว่ากฎแห่งการดึงดูด แต่มีฐานอย่างเดียวกัน

๓.๕ ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างเช่น ความเชื่อ ความศรัทธา ความมุ่งมั่น กุศล อกุศล กุศลกรรม อกุศลกรรมที่สั่งสมมาฯ ที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการปฏิบัติ ตามหลักกฎแห่งกรรมและปัจจัยที่ว่ามีเกี่ยวข้องกับกฎแห่งการดึงดูดด้วยหรือไม่ อย่างไร

รศ.ดร.สมิทธิพล : กฎแห่งกรรม เป็นกฎที่สะท้อนทั้งการกระทำในอดีตที่สั่งสมมา และการกระทำในปัจจุบันด้วย เช่น ถ้าในอดีตเคยประกอบความเพียรมา ปัจจุบันมุ่งมั่นศรัทธาต่อพระรัตนตรัยก็จะเป็นแรงผลักดันให้มีโอกาสประสบความสำเร็จสูงในการปฏิบัติธรรม ศรัทธาที่เป็นพื้นฐานของปัญญา เท่านั้นที่จะผลักดันให้เป็นไปทางกุศล แต่ถ้ามีแต่ศรัทธาอย่างไรปัญญาได้ตรงตรง ความมุ่งมั่นอาจเป็นทิศทางที่เป็นอกุศลได้ กฎแห่งการดึงดูด สะท้อนถึงความเป็นเหตุที่จะนำไปสู่ผล และผลที่เกิดจะสัมพันธ์กับเหตุ

คำให้สัมภาษณ์ ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ในงานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ความเหมือนกันของกฎแห่งกรรมกับกฎแห่งการดึงดูด”

ส่วนที่ ๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ประวัติส่วนตัว และประวัติการทำงานอย่างย่อของผู้ถูกสัมภาษณ์

๑.๑ ประวัติส่วนตัว :

๑) ชื่อ....ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา....นามสกุล.....รักษาโณม.....

๒) เพศ.....หญิง.....อายุ.....๕๔ ปี.....

๑.๒ ประวัติการทำงาน

๑) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.....

อายุการทำงาน.....๑๐.....ปี.....เดือน

๒) ตำแหน่งอื่นๆ (เช่น เป็นกรรมการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่ภาคภูมิใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานพระพุทธศาสนา)

๒.๑)..... ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิเศษ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.....

ส่วนที่ ๒. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านต่อความเหมือนกันระหว่างกฎแห่งกรรมและกฎแห่งแรงดึงดูด ดังนี้

๒.๑ ถ้าจะกล่าวว่ากฎแห่งการดึงดูดเป็นส่วนหนึ่งในนิยาม ๕ ได้แก่ อุดุนิยาม พีชนิยาม จิตนิยาม กรรมนิยาม ธรรมนิยาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่และ มีความคิดเห็นอย่างไร

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา : กฎแห่งการดึงดูดเป็นส่วนหนึ่งของจิตนิยามเพราะเป็นความคิดที่คิดถึงสิ่งนั้นซ้ำๆ จนกระทั่งสิ่งนั้นสำเร็จ เป็นการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ถ้าคิดถึงสิ่งที่ดีก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความสุข แต่ถ้าคิดถึงสิ่งที่ไม่ดีจะทำให้บุคคลนั้นเป็นทุกข์

๒.๒ ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณหมายของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา : กฎแห่งกรรมและกฎแห่งการดึงดูดมีความสัมพันธ์กัน ถึงแม้จะเป็นความคิดในทางใจ คิดอยู่ในใจ เป็นมโนกรรม กรรมที่สำเร็จทางใจ เช่นการคิดโลภอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน ความพยาบาทอาฆาตต่อบุคคลอื่น ความคิดที่ผิดทำนองคลองธรรม กล่าวได้ว่ากฎแห่งกรรมและกฎแห่งการดึงดูดเป็นอันเดียวกัน ถึงแม้จะคิดอยู่ในใจซ้ำๆ

๒.๓ ท่านมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา : หลักการปฏิบัติของกฎแห่งกรรมมีการปฏิบัติทางกาย วาจา ใจ ทำดี พุทดี คิดดี ก็เป็นการปฏิบัติในส่วนที่ดี ถ้ากาย วาจา ใจ ทำไม่ดี พุทไม่ดี คิดไม่ดีก็เป็นการปฏิบัติในส่วนที่ไม่ดี ส่วนแรงดึงดูดนั้นเป็นการคิดอยู่ในใจ เป็นการปฏิบัติทางใจเท่านั้น ไม่ครอบคลุมกายกับวาจา

๒.๔ ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณหมายของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา : เป้าหมายกฎแห่งกรรม คือความสุขอันเนื่องมาจากทำดี พุทดี และคิดดี แต่ถ้าทำไม่ดี พุทไม่ดี คิดไม่ดี ก็มีเป้าหมายคือความทุกข์ ส่วนเป้าหมายของกฎแห่งการดึงดูด คือความสำเร็จทางจิตนาการบนพื้นฐานแห่งสุขและทุกข์

๒.๕ ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณผลหรือวิบากที่ได้รับของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา : วิบากแห่งกฎแห่งกรรมคือทำดีย่อมได้ได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว สิ่งใดที่ทำแล้วตนเองและผู้อื่นไม่เดือดร้อนเรียกว่ากรรมดี สิ่งใดที่ทำแล้วตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนเรียกว่ากรรมไม่ดี วิบากแห่งการดึงดูด คือมีทั้งความสุขและความทุกข์ทางใจ

๒.๖ ท่านคิดว่า สิ่งใดเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคกับความสำเร็จต่อเป้าหมายของกฎแห่งกรรมและกฎแห่งแรงดึงดูด (เช่น ความเชื่อ ความศรัทธา ความมุ่งมั่น บุญเก่าที่สั่งสมมา)

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา : สิ่งที่เป็นอุปสรรคแห่งความสำเร็จของกฎแห่งกรรมดีคือ กิเลส๑๐ และนิรณ๕ คือ กามฉันทนิรณ พยาบาทนิรณ ถีนมิตถนิรณ อุทธัจจกุกกุกจนิรณ วิจิกิจฉานนิรณ ส่วนที่เป็นอุปสรรคแห่งความสำเร็จของกฎแห่งการดึงดูดคือ การไม่ลงมือทำ ไม่มีความเพียรพยายาม

คำให้สัมภาษณ์ ดร.เอกพันธ์ ไกรจักร

ส่วนที่ ๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ประวัติส่วนตัว และประวัติการทำงานอย่างย่อของผู้ถูกสัมภาษณ์

๑.๑ ประวัติส่วนตัว :

๑) ชื่อ.....นายเอกพันธ์.....นามสกุล..... ไกรจักร.....

๒) เพศ.....ชาย.....อายุ.....๓๒ ปี

๑.๒ ประวัติการทำงาน

๑) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....อาจารย์.....

อายุการทำงาน.....๒.....ปี.....๑๑.....เดือน

๒) ตำแหน่งอื่นๆ (เช่น เป็นกรรมการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่ภาคภูมิใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานพระพุทธศาสนา)

๒.๑) อาจารย์พิเศษ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย

ส่วนที่ ๒. คำถามพื้นฐานเกี่ยวกับแรงดึงดูดที่สัมพันธ์กับกฎแห่งกรรม และกฎแห่งการดึงดูด

๒.๑ ท่านมีความคิดเห็นว่าการดึงดูดเป็นกฎเดียวกันกับกฎแห่งการดึงดูด หรือไม่ อย่างไร และในขณะเดียวกัน กฎแห่งการดึงดูดเป็นกฎเดียวกันกับกฎแห่งกรรม หรือไม่ อย่างไร

ดร.เอกพันธ์: อันนี้ต้องขึ้นอยู่กับว่าเรานิยามกฎทั้งสองนี้อย่างไร เนื่องจากในทางวิทยาศาสตร์ (และทางสังคมศาสตร์) นั้น กฎ (laws) มีชื่อและความหมายเฉพาะของแต่ละกฎ เช่นเดียวกับกฎที่อยู่ในคำถาม กฎแห่งการดึงดูด ในภาษาไทยนั้น อาจจะหมายถึง The Universal Law of Gravitation (กฎของแรงโน้มถ่วง) ของ Sir Isaac Newton หรือ หมายถึง Laws of Attraction (กฎแห่งการดึงดูด) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดใหม่ในวงการปรัชญาที่เรียกว่า New Thoughts และกฎนี้ถูกนำเสนอครั้งแรกในปี ค.ศ. 1887 โดย Helena Petrovna Blavatsky นักปรัชญาแนวเทววิทยา (Theosophist) หรือบ้างก็ระบุว่าเธอเป็นนักไสยศาสตร์ (Occultist) ชาวรัสเซีย อย่างไรก็ตาม กฎนี้กลับมามีชื่อเสียงอีกครั้งจากหนังสือเรื่อง *The Secret* โดย Rhonda Byrne ในปี ค.ศ. 2006 แปลภาษาไทยโดย จิระนันท์ พิตรปรีชา เลยเข้าใจว่าผู้ศึกษาหมายถึง กฎแห่งการดึงดูดอันนี้นั่นเอง

ด้วยความที่มีอาชีพทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก จึงไม่ได้คุ้นเคยกับทั้งกฎแห่งกรรมและกฎแห่งการดึงดูดมากนัก แต่ถ้ายึดตาม ที่มา ตัวเนื้อหา และ คำอธิบายของทั้งสองกฎนี้แล้ว ไม่สามารถบอกได้ว่ากฎสองกฎนี้เป็นกฎเดียวกัน กฎแห่งกรรม มาจากคัมภีร์ของศาสนาพุทธ อธิบายเกี่ยวกับ

เรื่องของการกระทำและผลของการกระทำ เน้นย้ำว่า ทุกการกระทำจะมีผลของการกระทำนั้น ตามหลักเหตุและผล ส่วน กฎแห่งการดึงดูดนั้น มีรากเหง้าจากการเคลื่อนไหวทางปรัชญาเทวนิยม ที่เรียกว่า New Thoughts ซึ่งเชื่อว่ามีพลังอำนาจบางอย่างเหนือการควบคุมของมนุษย์ พลังงานเชิงบวกจะดึงดูดพลังงานเชิงบวกด้วยกัน เช่นเดียวกับพลังงานเชิงลบที่จะดึงดูดเข้าหากันเอง กฎแห่งการดึงดูดนั้น ไม่ได้กล่าวถึงการกระทำและผลของการกระทำ อย่างเช่นกฎแห่งกรรม จึงไม่ควรนับเป็นกฎเดียวกัน

ส่วนที่ ๓. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านต่อความเหมือนกันระหว่างกฎแห่งกรรมและกฎแห่งแรงดึงดูด ดังนี้

๓.๑ ถ้าจะกล่าวว่ากฎแห่งการดึงดูดเป็นส่วนหนึ่งในนิยาม ๕ ได้แก่ อุดุนิยาม พินนิยาม จิตนิยาม กรรมนิยาม ธรรมนิยาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่และ มีความคิดเห็นอย่างไร

ดร.เอกพันธ์: โดยส่วนตัวไม่ได้ศึกษาความหมายของ นิยาม ๕ อย่างลึกซึ้ง แต่ถ้าพิจารณาถึงตัวปณิธานและความหมายของนิยาม ๕ นั้น ก็เข้าใจว่า นิยาม หมายถึง ความเป็นไป ความเป็นระเบียบเรียบร้อย (orderliness) ของธรรมชาติ คือความเชื่อที่ว่า ธรรมชาติมีเหตุปัจจัยของมัน ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นไปตาม “กฎ” ของธรรมชาติ ที่แบ่งได้เป็น ๕ หมวด ในนิยาม ๕

การที่ยอมรับว่ากฎแห่งการดึงดูดเป็นส่วนหนึ่งของนิยาม ๕ จะต้องเริ่มจากการยอมรับว่า กฎแห่งการดึงดูด นี่เป็น “กฎ” ของธรรมชาติจริง ในทางวิทยาศาสตร์ กฎ จะต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริงเสมอด้วยหลักฐาน ซึ่งในปัจจุบัน กฎแห่งการดึงดูดนี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ จึงไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎ ทางพระพุทธศาสนา เข้าใจว่า การเป็น “กฎ” หรือการเป็น “นิยาม” นั้นจะต้องมีเหตุและปัจจัยชัดเจน เมื่อพิจารณาด้วยปัญญาและพิจารณาความเป็นไปของธรรมชาติแล้ว เห็นว่าเป็น ปกติ เป็นความเป็นระเบียบเรียบร้อยของธรรมชาติ จึงควรนับว่าเป็นกฎหรือนิยามได้ ทั้งนี้ไม่แน่ใจว่า กฎแห่งการดึงดูด นี้จะสามารถนับเป็นนิยามทางพระพุทธศาสนาได้หรือไม่ เนื่องจาก มีตัวฐานคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปค่อนข้างหลวมและยากที่จะจับเข้าหมวดหมู่กับนิยามทั้ง ๕

๓.๒ ในทัศนะของท่าน กฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไร

ดร.เอกพันธ์: กฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนา และ กฎแห่งการดึงดูด อธิบายปรากฏการณ์ของแต่ละช่วงและบริบทของการกระทำที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยส่วนตัวแล้วเข้าใจว่า กฎแห่งกรรม กล่าวถึง การกระทำ (กรรม) ในลักษณะต่างๆ เกิดจากเจตนาที่ต่างกัน โดยมีทั้งกุศลกรรม และ อกุศลกรรม ซึ่ง นำมาสู่ผลกรรม (ผลของการกระทำ) ที่แตกต่างกันไป ไม่สามารถนำมาลบล้างกันได้ ในขณะที่ กฎแห่งการดึงดูด กล่าวว่า เราดึงดูดสิ่งที่เราคิดหรือปรารถนา ซึ่งแปลว่า ถ้าเราปรารถนาที่จะได้สิ่งที่ดีๆ สิ่งที่ดีๆก็จะบังเกิดกับเรา ในลักษณะนี้ กฎแห่งการดึงดูด ไปมุ่งอธิบาย

ในเรื่องของการสร้างเจตนา (formation of will) และ ผลที่เกิดจากแรงความคิดนั้น ซึ่งในตัวกฎเองไม่ได้ระบุว่า ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลของการกระทำ (ผลกรรม) หรือ บริบท (context) ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ปรารถนา จะเห็นได้ว่า กฎแห่งกรรม เน้นที่การกระทำ ส่วนกฎแห่งการดึงดูด เน้นที่ความคิดก่อนที่จะทำ (เจตนา) หรือ ความคิดที่ว่าจะทำ โดยไม่ได้กล่าวว่า ความคิดนั้นจะนำไปสู่การกระทำหรือไม่ แต่เพียงบอกว่าความคิดเหล่านั้นจะทำให้เกิดสิ่งที่มีลักษณะเดียวกับความคิดตามมา ถ้าเราคิดว่าการคิดหรือการปรารถนาเป็นการกระทำอย่างหนึ่ง (เช่น มโนกรรม) การคิดถึงเรื่องดีๆ จะทำให้เกิดสิ่งดีๆตามมา ก็อาจจะมองว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎแห่งกรรมก็เป็นได้ แต่ทว่า สิ่งดีๆที่เกิดขึ้นตามมา ที่ถูกดึงดูดมาตาม กฎแห่งการดึงดูดนั้น ไม่ได้มีเหตุปัจจัยโดยตรงกับความคิดที่เกิดขึ้นภายในใจหรืออย่างน้อย ตัวกฎเอง ไม่ได้บัญญัติข้อคิดนี้เอาไว้ ดังนั้น ส่วนตัวแล้วคิดว่า กฎทั้งสองข้อนี้ไม่เหมือนกัน เพียงแต่เป็นความพยายามอธิบายปรากฏการณ์ที่คาบเกี่ยวกับกันเท่านั้นเอง

๓.๓ ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณหมายของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ดร.เอกพันธ์: ไม่แน่ใจว่าคำถามนี้ต่างจากข้อ ๓.๒ อย่างไร โดยส่วนตัวคิดว่าได้ตอบครอบคลุมไปแล้วในข้อนั้น

๓.๔ ท่านมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ดร.เอกพันธ์: ในทางพระพุทธศาสนาแล้ว กฎแห่งกรรม อ้างตามธรรมนิยาม ใน นิยาม ๕ แล้ว ไม่ได้มีการระบุหลักการปฏิบัติใดๆทั้งสิ้น เป็นเพียงการอธิบายกฎของธรรมชาติกฎหนึ่งเท่านั้นเอง หลักการปฏิบัตินั้น ได้มาจากการขยายความด้วยหลักธรรมอื่นๆ ที่อธิบายลักษณะของกรรม (กุศลกรรม อกุศลกรรม) และ แนวทางการกระทำที่นำไปสู่การพ้นทุกข์ (มรรค ๘) แต่ถ้าจะให้อนุมานเอาว่า “หลักปฏิบัติ” ของกฎแห่งกรรมนั้นคืออะไร คงตอบได้ว่า เป็นการกระทำแต่กรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว เพราะกรรมดี มีผลดี กรรมชั่ว มีผลชั่ว

ส่วนกฎแห่งการดึงดูดนั้น ก็ได้กำหนดหลักการปฏิบัติใดๆ ไว้เช่นกัน เพียงแต่แค่บอกว่า การคิดถึงหรือปรารถนาสิ่งใดจะนำไปสู่ผลหรือบริบทที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งนั้น ซึ่งเป็นการชักนำให้ผู้เชื่อถือในกฎนี้ พยายาม “คิด” ในสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่อยากให้เกิดกับตัวเอง เพื่อที่จะได้สิ่งนั้นมา

จากการตีความส่วนบุคคลข้างต้นแล้ว จึงสรุปว่าหลักปฏิบัติของทั้งสองกฎนี้ไม่เหมือนกัน กฎแห่งกรรมทำให้เห็นถึงผลของการกระทำและชักนำให้ทำสิ่งที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงผลของกรรมชั่ว ในขณะที่ขั้นตอนของการ “คิด” ส่วนจะมีการทำหรือไม่นั้น ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน ซึ่งก็อาจจะบอกได้ว่า การคิดที่ดี จะนำไปสู่การกระทำที่ดี ทำให้เกิดผลดี แต่ไม่มีอะไรระบุไว้ในกฎนั้น อีกทั้ง ในกฎแห่งการดึงดูดเอง ไม่ได้ระบุว่าต้องคิดถึงแต่กรรมดี แต่เน้นว่า ความคิดมีอิทธิพล

สร้างพลังงานดึงดูดของแบบเดียวกัน ดังนั้น ถ้าโดยกฎนี้เพียงอย่างเดียว ไม่จำเป็นต้องคิดถึงกรรมดีก็ได้ แต่เน้นที่ผลที่อยากให้เกิดขึ้น แบบที่ปรารถนาให้เกิดขึ้น

๓.๕ ท่านมีความคิดเห็นว่าเป้าหมายของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ดร.เอกพันธ์: ไม่แน่ใจว่า เป้าหมาย ในที่นี้ หมายถึงเป้าหมายของใคร เป้าหมายของผู้บัญญัติกฎ หรือเป้าหมายของผู้ศึกษากฎแล้วนำไปใช้ปฏิบัติ กฎธรรมชาติ ต่างจาก กฎหมายบ้านเมือง ตรงนี้ กฎไม่มีเป้าหมาย ไม่มีเจตนารมณ์ ด้วยตัวมันเอง แต่เป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะเข้าใจความเป็นไปของธรรมชาติ ถูกสร้างขึ้นมาจากความเชื่อที่ว่า ธรรมชาติมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยตัวเอง และมนุษย์มีปัญญาและศักยภาพในการค้นหาและทำความเข้าใจกฎธรรมชาติเหล่านั้น ดังนั้นจึงสามารถระบุได้ว่าเป้าหมายเหมือนกันหรือไม่ ในเมื่อตัวเป้าหมายเองอาจจะไม่มีอยู่จริงตั้งแต่ต้น

แต่ถ้าจะต้องกำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ผู้อธิบายกฎ หรือ ผู้ศึกษากฎ น่าจะต้องการให้มันก็คิดว่าน่าจะเป็นเรื่องของการสร้างแรงจูงใจในการทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับชีวิต กล่าวคือ ทั้งสองกฎนี้มีจุดร่วมกันในเรื่องของการอธิบายที่มาของสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรา กฎหนึ่งบอกว่า มาจากการกระทำ อีกกฎหนึ่งมาจากความคิด แต่น่าจะคล้ายคลึงกันในเรื่อง การโน้มน้าวให้คนประพฤติและคิดดี เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อชีวิตของตนเองในภายภาคหน้า

๓.๖ ท่านมีความคิดเห็นว่าผลหรือวิบากที่ได้รับของกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนามีความเหมือนกันกับกฎแห่งการดึงดูดอย่างไรหรือไม่อย่างไร

ดร.เอกพันธ์: เช่นเดียวกับเป้าหมาย ส่วนตัวแล้ว ไม่เข้าใจว่า “ผลหรือวิบากที่ได้รับ” ของกฎ นั้นควรจะเป็นอย่างไร ในเมื่อตัวกฎธรรมชาติเองนั้น ไม่ควรจะมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ก็ไม่ควรจะมีผลที่ได้รับด้วย ทั้งนี้ผลที่ได้รับจะต้องมาจากการกระทำ เพราะว่าตัวกฎเองไม่สามารถจะทำอะไรให้ใครได้ อาจจะต้องระบุว่าเป็นผลที่ได้รับจากการ....กับกฎ.... แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับนิยามเชิงปฏิบัติการของผู้วิจัยเองด้วย

แต่ถ้าใช้เป้าหมายที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ๓.๕ แล้ว ก็คิดว่าผลที่ควรจะได้รับจากการเชื่อและสร้างแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎแห่งกรรม ก็น่าจะเป็น หิริโอตตัปปะ คือ ความละอายและเกรงกลัวต่อบาป เพราะทราบว่าจะมีผลกระทบที่ไม่ดีเกิดขึ้นกับตนถ้าประกอบกรรมชั่ว จึงพยายามหลีกเลี่ยงกรรมชั่ว สร้างแต่กรรมดี สำหรับกฎแห่งการดึงดูดนั้น อาจจะได้ผลคล้ายคลึงกัน ถ้าผู้ปฏิบัติเลือกที่จะสร้างความคิดเชิงบวก เพื่อที่จะได้ผลเชิงบวกกับตนเอง แต่ทั้งสองกรณีอาจจะนำไปสู่มีจิตวิญญูและค้นหาในรูปแบบต่างๆ (กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา) ถ้านำใจไปวางจดจ่อกับผลลัพธ์ที่ตนเองจะได้มากเกินไป

๓.๗ ท่านคิดว่า สิ่งใดเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคกับความสำเร็จต่อเป้าหมายของกฎแห่งกรรมและกฎแห่งแรงดึงดูด (เช่น ความเชื่อ ความศรัทธา ความมุ่งมั่น บุญเก่าที่สั่งสมมา)

ดร.เอกพันธ์: เช่นเดียวกับเป้าหมายและผลที่ได้รับ ส่วนตัวแล้ว อุปสรรค ก็ไม่สามารถระบุได้ เพราะว่าตัวกฎเองไม่ได้มีเป้าหมายใดๆอยู่แล้ว ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับนิยามเชิงปฏิบัติการของผู้วิจัยเองด้วย

แต่ถ้าใช้เป้าหมายที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ๓.๕ แล้ว เป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ร่วมของสองกฎนี้ (ซึ่งเราสร้างกันขึ้นมาเอง) น่าจะเป็นการชักนำให้คนทำกรรมดี หรือ เป็นคนมีความคิดเชิงบวก เพื่อให้เกิดผลดีกับตัวเองในอนาคต อุปสรรคอาจจะเป็นที่เรื่องของ การตีความ และการใช้ความเชื่อไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ไปให้ความสำคัญกับผลลัพธ์มากกว่าการกระทำและความคิด นำจิตไปจดจ่อกับความดี ความสำเร็จ ที่จะได้จากการทำดี คิดดี กลายเป็นการทำดี คิดดี เพื่อหวังผลตอบแทนมากกว่าการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลส อีกทั้งในกฎแห่งการดึงดูด ไม่ได้มีการแยกแยะระหว่างสิ่งที่ดีกับสิ่งที่ไม่ดี จะไปเน้นที่สิ่งที่มีพลังงานคล้ายคลึงกัน (like energy) จะดึงดูดเข้าหาใจ ถ้าคนที่มึนจิตใจที่ต้องการดึงดูดสิ่งที่เป็นด้านลบ อยากได้ผลด้านลบ ก็จะนำกฎนี้มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไปโทษกฎว่า ก็มันเป็นอย่างนี้ เราแก้ไขอะไรไม่ได้ หรือ ถ้าสิ่งไม่ดีเกิดขึ้นกับตัวเรา ก็โพลไปคิดว่าเราทำผิดเอง ทั้งๆที่อาจจะไม่ใช่สาเหตุ สุดท้ายแล้วอุปสรรคต่อความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับนิยามว่าความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของกฎนี้คืออะไร